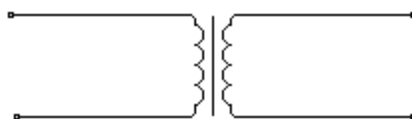

Transformátor

- je zariadenie, ktoré sa používa na zmenu:
  - elektrického napätia; napät'ový transformátor
  - elektrického prúdu; prúdový transformátor
  - výkonu; výkonový transformátor

Transformátor súčasne galvanicky oddeľuje vstupný obvod od výstupného.

Z hľadiska frekvencie transformátory rozdeľujeme na:

- sieťové; používajú sa ako súčasť napájacích zdrojov 220V, 50Hz
- nízkofrekvenčné; slúžia na indukčnú väzbu medzi zosilňovacími stupňami
- vysokofrekvenčné; používajú sa v ladiacich obvodoch

Transformátor sa skladá z:

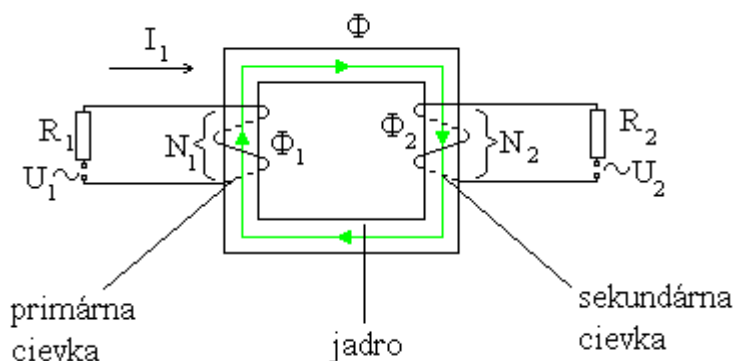
1. magnetického obvodu (železné jadro) - je zložené z transformátorových plechov, ktoré sú od seba odizolované, čím sa dosiahne zníženie strát vírivými prúdmi v železe.

2. vstupná - primárna cievka
výstupná - sekundárna cievka

Výstupných vinutím môže byť viac - podľa potreby.

Princíp transformátora je založený na vzájomnej indukčnosti medzi cievkami. A síce

- primárnou cievkou s N_1 závitmi
- sekundárnou cievkou s N_2 závitmi

Transformovať možno len prúdy a napätia s harmonickým alebo neharmonickým priebehom, lebo len tieto spôsobujú časovú zmenu magnetického toku.

1. $p = \frac{U_1}{U_2} = \frac{I_2}{I_1} = \frac{N_1}{N_2}$ prevod transformátora
2. $U_2 = \frac{N_2}{N_1} \cdot U_1$ pre transformáciu
3. $I_2 = \frac{N_1}{N_2} \cdot I_1$ pre transformáciu prúdu

Princíp činnosti transformátora

Ak prechádza vinutím primárnej cievky s N_1 závitmi striedavý prúd, vybudí sa magnetický tok $\tilde{\Phi}$. Veľká časť magnetického toku zasahuje do sekundárnej cievky s N_2 závitmi.

Podľa Faradayovho indukčného zákona sa v sekundárnej cievke indukuje napätie:

$$u_2 = N_2 \cdot \Delta\Phi_{12} / \Delta t$$

Prenos napätia s primárnej do sekundárnej cievky je tým lepší, čím je medzi cievkami tesnejšia väzba.

Z tohto dôvodu sa cievky umiestňujú čo najbližšie k sebe.

Pre sieťové transformátory sa realizuje vinutie na spoločné jadro.